

RECENSIES & SIGNALEMENTEN

DE LIBERALE PARTIJ

NICO VAN CAMPENHOUT

Correntin De Salle & Jimmy Koppen (red.), *Vrijheid en Vooruitgang, 175 jaar liberale partij in België*
Antwerpen, Uitgeverij Eik, 2021, 251 pp., ISBN 9789463580557.

“Hij neemt ook het initiatief, ter gelegenheid van 175 jaar liberale partij, tot een toenaadering tot Open VLD – onder meer weergegeven in een ronde van de Belgische provincies, een gezamenlijk congres in oktober 2021 en voorliggend boek”. Zo luidt de slotzin van de beknopte biogra-

fische fiche over Georges-Louis Bouchez als MR-voorzitter in de vorig jaar uitgebrachte verzamelbundel *Vrijheid en Vooruitgang. 175 jaar liberale partij in België*. Dat deze Henegouwse jurist, die zich ten tijde van de coronacrisis graag liet fotograferen met een tricolore mondmasker, geen Nederlands spreekt en zijn meningen en opinies exclusief in het Frans ventileert, is helaas af en toe ook zichtbaar in deze publicatie. Zo worden in de afsluitende bibliografie de namen van de steden waar integraal Nederlandstalige publicaties werden uitgegeven uitsluitend in het Frans vermeld: Anvers, Gand, Bruxelles! Bovendien wordt in de lijst van ‘Wetenschappelijke artikelen’ van deze publicatie, die werd geredigeerd door de directeurs van het Centre Jean Gol van de MR en de studiedienst van Open VLD, geen enkele Nederlandstalige bijdrage opgenomen... Terug naar “*Pour les Flamands la même chose*”

dus. Al geldt dat gelukkig niet voor heel deze bundel, waarin de positivo-achtige feesttoon helaas al te sterk en te vaak de toon zet, des te meer naarmate het historisch relaas dichtert het heden nadert.

De liberale partij werd officieel opgericht tijdens een vergadering met 324 deelnemers in het Brusselse stadhuis op 14 juni 1846. Lange tijd was de partij “een soort van confederatie van het liberalisme” of “de optelsom van kiesarrondissementen die autonoom bestuurd werden”. Pas in 1913 kwam er een nationale partijraad met twee voorzitters en vanaf 1920 was er een éénhoofdig voorzitterschap. Dat de oprichting van wat in het begin van de 20ste eeuw uitgroeide tot een georganiseerde politieke partij, wordt aangegrepen voor een herdenking is begrijpelijk, legitiem en in principe vanuit historisch standpunt zelfs toe te juichen.

Dat dat onder meer gebeurt met een al te vrijzinnig en partijpolitiek gekleurde historische (feest)bundel, kan echter bezwaarlijk op applaus worden onthaald. De stijl van het boek is al te vaak zowel defensief als revendicatief en offensief, waarbij aan liberale politici al te vaak een “bepalende invloed” wordt toegeschreven en hun minder succesvolle activiteiten worden omhuld met de mantel der liefde of ongenoemd blijven. Liberale realisaties krijgen stevast schouderklopjes, die worden gelardeerd met overenthousiaste adjectieven.

De inleiding op het eerste hoofdstuk, *De mars naar de vrijheid. Korte geschiedenis van de liberale partij en haar erfgenamen*, spant daarbij de kroon en getuigt niet bepaald van intellectuele eerlijkheid. Liberalen “hoeven zich nergens voor te schamen”, zo luidt het triomfantelijk en “om de rekeningen aan te zuiveren

en het publiek beleid weer financiële draagkracht te geven” kan altijd op hen worden gerekend, wat van de “de collectivistische partijen” niet kan worden gezegd! Van de andere kant spannen een aantal auteurs zich in om aan te tonen hoe sociaal het Belgisch liberalisme altijd was en hoezeer de partij en de beweging hebben bijgedragen tot de materiële en maatschappelijke vooruitgang van de werknemers...

Daarnaast wemelt het in deze publicatie van stijl- en drukfouten, is het taalgebruik soms al te nonchalant, zijn er te veel krakkemikige en kromme zinnen en dient de eindredactie te worden gecatalogeerd als ronduit slordig. Ook wordt in een bepaalde bijdrage wel op een heel verwarrende wijze gejongleerd met het begrip neoliberalisme, wat vermoedelijk mede het gevolg is van het feit dat die uit het Frans werd vertaald. Dat de “centrumrechtse Zweedse regering” van Charles Michel “een sterk herstelbeleid voerde dat mensen en bedrijven vooruit laat gaan” en “dat het uitgesproken liberaal economisch beleid een solide basis vormde voor dit succes”, is slechts een van de vele ideologisch en politiek geladen conclusies uit deze bundel, die zeker niet door iedereen zal worden gedeeld en waarvan de evaluatie veeleer toekomt aan historici en wetenschappers van toekomstige generaties.

Betwistbare interpretaties en eufemistische duidingen bevat *Vrijheid en Vooruitgang* in overvloed, feitelijke onjuistheden gelukkig niet al te veel. Maar toch: Jan Frans Willems, “de vader van de Vlaamse beweging”, was geen onderwijzer; Karl Marx schreef *Het Communistisch Manifest* niet alleen, maar samen met Friedrich Engels en Adolphe Roussel was een Brusselse en geen Leuvense hoogleraar, al studeerde hij in Leuven en woonde hij er ook enige tijd.

Over de kwalitatieve en kwantitatieve inbreng van liberalen respectievelijk katholieken in de Vlaamse beweging vóór 1914 is

tijdens de voorbije decennia al veel inkt gevloeid, zonder dat daarover een historiografische consensus werd bereikt. Stellen dat na de oprichting van het Willemsfonds in 1851 “de Vlaamse Beweging voornamelijk door liberalen zou worden ingevuld”, is echter hoe dan ook meer dan één brug te ver. Van de andere kant wordt wel erkend dat “door haar samenstelling, opbouw en doelpubliek” de liberale partij decennialang vooral “een Franstalig profiel” had, “wat vaak leidde tot onbegrip en onwetendheid aangaande de Vlaamse kwestie”. Dat in dit boek terecht ook de nodige aandacht wordt besteed aan het Belgische liberalisme vóór 1846 zonder dat gebruik werd gemaakt van de uitstekende en vernieuwende monografie *Belgische republikeinen. Radicalen tussen twee revoluties (1830-1850)* uit 2020 van de Brusselse erector Els Witte, is symptomatisch voor de minpunten die *Vrijheid en Vooruitgang* al te zeer kenmerken.

Deze verzamelbundel bevat uiteraard tal van informatieve passages en boeiende beschouwingen, zoals bijvoorbeeld de analyse van de Belgisch-patriottische opstoot van de liberale partij in de jaren 1960, die een decennium later uitliep op de splitsing volgens communautaire breuklijnen: “Terwijl de liberalen in 1968 met tricolore verkiezingsaffiches in het straatbeeld verschenen, leken zij uit het oog te verliezen dat de politieke agenda bepaald werd door communautaire spanningen rond de universiteit van Leuven en dat charismatisch en autoritair leiderschap – zoals Vanaudenhove dat bij de liberalen uitbeeldde, net als De Gaulle in Frankrijk – niet meer werd gesmaakt”. Dat om aan te geven dat in dit boek niet altijd het wierookvat wordt gehanteerd en dat de geschiedenis van de liberale partij er ook – maar spijtig genoeg te weinig – kritisch in onder de loep wordt genomen.

Vrijheid en Vooruitgang, 175 jaar liberale partij in België is geen miskleun, al valt er heel wat op aan te merken, teveel eigenlijk. De meritocratische inspiratie van het liberalisme

indachtig moet evenwel worden vastgesteld dat met de keur aan academisch geschoolde medewerkers – om het in economische termen te formuleren – een heel wat beter product had kunnen en dienen te worden afgeleverd. Om het, in die volgorde, te zeggen met een Frans- en een Nederlandstalige oneliner: *“Plus est en vous”* en *“Alles kan beter”*! Er moet daarvoor niet worden gewacht tot 2046, en bij voorkeur worden bij een eventueel toekomstig project auteurs uit liberale erfgoedinstellingen zoals Liberas en de academische wereld aangezocht om te publiceren.